ICCJ – Excepţie de nelegalitate invocată în cadrul litigiului având ca obiect anularea aceluiaşi act administrativ. Inadmisibilitate

Legislaţie relevantă:

Legea nr. 554/2004, art. 1 şi art. 4

În virtutea principiului "electa una via non datur recursus ad alteram" examinarea legalităţii unui act administrativ pe calea excepţiei de nelegalitate, în cadrul procesului având ca obiect anularea aceluiaşi act, este inadmisibilă, cele două căi de examinare a legalităţii actelor administrative excluzându-se reciproc.

Decizia nr. 2708 din 31 mai 2012

Prin Sentinţa civilă nr.6916 din 7 iulie 2010 pronunţată de Judecătoria Tg-Mureş în. dosarul nr. 10803/320/2009, s-a admis excepţia de necompetenţă materială ă Judecătoriei Tg-Mureş cu privire la petitul 1 al cererii de chemare în judecată, privitor la anularea Ordinului nr.37/1995 emis de Consiliul Naţional al Apelor şi a certificatului de atestare a dreptului de proprietate Seria M 14 nr.0021/1995 emise de MAPPM Bucureşti, prin care a fost trecut în proprietatea SC S SA imobilul situat administrativ în Tg-Mureş, str.MV nr.x, judeţul Mureş, evidenţiat în CF nr.800/11 Tg-Mureş, nr.top.2602/2/1 şi 2602/3/1 şi s-a declinat competenţa de soluţionare a acestui petit în favoarea Curţii de Apel Tg-Mureş-Secţia Comercială şi de Contencios Administrativ şi

Fiscal.

Pe parcursul soluţionării cauzei, s-a invocat de către reclamanţii BB şi AM excepţia necompetenţei materiale a Curţii de Apel Tg-Mureş-Secţia Comercială şi de Contencios Administrativ, excepţie pe care instanţa a respins-o prin încheiere, apreciind că, dat fiind caracterul de acte administrative a ordinului şi certificatului de atestare a dreptului de proprietate atacate, verificarea legalităţii lor nu se poate face decât de către instanţa de contencios administrativ, în speţă Curtea de Apel Tg-Mureş.

Ulterior, reclamanţii şi-au precizat acţiunea, în sensul că au invocat pe calea excepţiei de nelegalitate, nelegalitate Ordinului nr.37/1995 şi a Certificatului de atestare a dreptului de proprietate Seria M14 nr.0021/1995, emise de M.A.P.P.M., ca efect al aplicării principiului „resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis”.

În motivarea excepţiei de nelegalitate, s-a arătat că aceasta este unica soluţie care se impune şi care practic a fost avută în vedere de către instanţa de judecată la un moment dat, pe parcursul judecării pricinii, prin care reclamanţii au revendicat imobilul deţinut în prezent de către SC S SA, în acest sens făcându-se trimitere la Sentinţa civilă nr.293 din 4 aprilie 2003 pronunţată de Tribunalul Mureş în dosarul nr.8324/2001, unde judecătorul pricinii a arătat că „ de asemenea, spre finalitatea radierii dreptului de proprietate al intervenientei asupra imobilului în litigiu conduce şi aplicarea principiului „resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis”, conform căruia desfiinţarea titlului transmiţătorului atrage şi desfiinţarea titlului subdobânditorului.

Cum titlul statului s-a constatat a nu fi valabil, aceeaşi este şi soarta titlului intervenientei S.C. S S.A., înscrisă ca proprietară în temeiul HG nr.834/1991, urmând ca aceasta să se prevaleze de prevederile art.32 ind.4 alin.l şi 2 din Legea

nr.99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, conform cărora instituţiile publice implicate în procesul de privatizare asigură repararea prejudiciilor cauzate societăţilor comerciale privatizate sau în curs de privatizare prin restituirea către foştii proprietari a bunurilor imobile preluate de stat.

Instanţa a invocat din oficiu şi a pus în discuţia părţilor excepţia de inadmisibilitate a invocării excepţiei de nelegalitate, din două perspective: prima a inadmisibilităţii invocării nelegalităţii unor acte administrative, atât pe calea excepţiei de nelegalitate cât şi pe calea dreptului comun, în cadrul aceluiaşi dosar, iar a doua din perspectiva faptului că actele administrate a căror nelegalitate se invocă sunt anterioare intrării în vigoare a Legii nr.554/2004.

De asemenea, instanţa a invocat excepţia tardivităţii formulării cererii în contencios administrativ pe calea dreptului comun, iar pârâta S.C. S S.A. a invocat excepţia lipsei plângerii prealabile în ceea ce priveşte acţiunea formulată pe calea dreptului comun.

Prin sentinţa nr.126 din 06 mai 2011, Curtea de apel Tg.Mureş a dispus următoarele:

– a admis excepţia inadmisibilităţii invocării excepţiei de nelegalitate, invocată din oficiu;

– a respins ca inadmisibilă excepţia de nelegalitate a Ordinului nr.37/1995 şi a Certificatului de atestare a dreptului de proprietate Seria M14 nr.0021/1995, emise de Consiliul Naţional al Apelor, respectiv M.A.P.P.M, invocată de reclamanţi;

– a admis excepţia tardivităţii invocată din oficiu şi pe cale de consecinţă a respins ca tardivă acţiunea reclamnţilor BB şi AM, în contradictoriu cu Administraţia Naţională Apele Române şi S.C. S S.A.;

– a respins ca tardivă excepţia lipsei procedurii prealabile;

– a obligat reclamanţii la plata în favoarea S.C.S S.A. a sumei de 6324 lei reprezentând cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunţa această soluţie, Curtea a reţinut următoarele:

Actele administrative a căror nelegalitate se invocă pe calea excepţiei de nelegalitate au caracterul unor acte administrative şi sunt emise anterior intrării în vigoare a Legii nr.554/2006.

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a stabilit că dispoziţiile art.4 din Legea nr.554/2004, cu modificările şi completările ulterioare, care presupun punerea în discuţie în mod repetat şi fără limită în timp a legalităţii oricărui act administrativ cu caracter individual, indiferent de data emiterii acestuia, încalcă principiile şi drepturile fundamentale şi contravin practicii CEDO şi a Curţii de Justiţie de la Luxemburg.

Invocarea excepţiei de nelegalitate cu privire la actele administrative în cauza este inadmisibilă, motiv pentru care, în aplicarea art.20 alin.2 şi art.148 alin.2 din Constituţie prin raportare la principiile menţionate anterior, la Convenţia Europeană a Drepturilor Omului şi la Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum şi la jurisprudenţa CEDO şi a Curţii de Justiţie de la Luxemburg, Curtea a înlăturat aplicarea dispoziţiilor art.4 alin.l din Legea nr.554/2004 cu modificările ulterioare în ceea ce priveşte actele unilaterale cu caracter individual emise anterior intrării în vigoare a Legii nr.554/2004.

Pe de altă parte, Curtea a apreciat că este inadmisibilă invocarea excepţiei de nelegalitate a unor acte administrative în cadrul procesului având ca obiect tocmai anularea aceloraşi acte, pe calea dreptului comun a contenciosului administrativ,

datorită aplicării principiului „electa una via”.

În consecinţă, examinarea actelor administrative pe cale directă exclude controlul judecătoresc, pe calea indirectă a excepţiei de nelegalitate, la cererea aceloraşi persoane reclamante.

În cazul de faţă, reclamanţii au recurs la invocarea excepţiei de nelegalitate tocmai datorită regimului juridic mai favorabil în privinţa termenelor în care se poate invoca nelegalitatea actului administrativ.

Reclamanţii au luat cunoştinţă de existenţa actelor administrative pe care au înţeles să le atace, pe parcursul desfăşurării unui proces civil finalizat cu pronunţarea Deciziei civile nr.l 275/R/2007 pronunţată de Curtea de Apel Tg-Mureş la data de 23.11.2007.

Rezultă că cel mai târziu reclamanţii au luat cunoştinţă de aceste acte la 23.11.2007, dată de la care curge termenul de 1 an prevăzut de art.1 alin.2 din Legea nr.554/2004.

La data de 13 octombrie 2009 când a fost introdusă cererea de către reclamanţi, termenul de decădere de 1 an era împlinit, astfel încât acţiunea este tardivă.

Referitor la excepţia lipsei procedurii prealabilă, prevăzută de art.7 din Legea nr.554/2004, aceasta fost invocată tardiv, raportat la prevederile art.109 alin.3 din Codul de procedură civilă, conform cărora neîndeplinirea procedurii prealabile poate fi invocată doar de pârât prin întâmpinare, sub sancţiunea decăderii.

În ceea ce priveşte cererea de acordare a cheltuielilor de judecată, aceasta a fost admisă, Curtea reţinând culpa procesuală a reclamanţilor.

Împotriva acestei sentinţe au formulat recurs reclamanţii BB şi AM, susţinând că hotărârea atacată este nelegală şi

netemeinică pentru următoarele motive:

– în mod greşit instanţa de fond a calificat acţiunea lor ca fiind o acţiune în contencios administrativ, întemeiată pe prevederile art. 1 din Legea nr. 554/2004, deşi încadrarea juridică corectă a acesteia era cea a excepţiei de nelegalitate prevăzut de art.4 din Legea nr. 554/2004, temei juridic invocat în chiar cuprinsul acţiunii;

– în mod neîntemeiat a fost admisă excepţia tardivităţii acţiunii în contencios administrativ, din moment ce acţiunea principală ce formează obiectul judecăţii este o acţiune în revendicare, imprescriptibilă.

Recurenţii nu şi-au încadrat în drept, din punct de vedere procedural, motivele de recurs.

Analizând actele şi lucrările dosarului de fond, precum şi motivele de recurs invocate ce se încadrează în prevederile art. 304 pct. 9 Cod procedură civilă, Înalta Curte constată că recursul este nefondat, pentru următoarele considerente:

Aşa cum se poate observa din cererea de chemare în judecată, cu care iniţial a fost învestită Judecătoria Târgu Mureş, recurenţii-reclamanţi au solicitat printre altele: *“Anularea Ordinului nr. 37/1995 şi a certificatului de atestare a dreptului de proprietate seria M 14 nr. 0021/1995 emise de MAPPM Bucureşti prin care a fost trecut în proprietatea pârâtei imobilul situat administrativ în Târgu Mureş, str. MV, nr. x jud. Mureş, evidenţiat ni C.F. nr. 800/11 Târgu Mureş, nr. top. 2602/2/1 şi 2602/3/1”.*

Judecătoria Târgu Mureş a disjuns cererea de chemare în judecată şi a declinat competenţa judecării acestui capăt de cerere în favoarea Curţii de Apel Târgu Mureş, motivându-şi hotărârea pe faptul că actele administrative criticate sunt emise de către o autoritate a administraţiei publice centrale.

În faţa Curţii de Apel Târgu Mureş, recurenţii-reclamanţi, precizându-şi cererea de chemare în judecată au înţeles să invoce excepţia de nelegalitate a actelor administrative amintite anterior, în condiţiile în care, această instanţă fusese deja investită cu o cerere de anulare a aceloraşi acte administrative şi care reprezenta ea însăşi obiectul acţiunii.

Prin urmare, având în vedere principiul "electa una via non datur recursus ad alteram" („după ce o cale a fost aleasa, nu este admis sa se recurgă la alta") examinarea legalităţii actelor administrative contestate, pe calea excepţiei de nelegalitate, în cadrul procesului având ca obiect anularea aceloraşi acte, este inadmisibilă, cele două căi de examinare a legalităţii actelor administrative criticate excluzându-se reciproc.

Faţă de obiectul acţiunii – ce nu poate fi calificată ca o acţiune în revendicare, astfel cum susţin recurenţii , din moment ce are ca obiect anularea unor acte administrative – instanţa de fond admis în mod corect excepţia tardivităţii acesteia, conform art. 11 din Legea nr. 554/2004.

Totodată, instanţa de fond a observat în mod corect că, întrucât actele administrative a căror anulare se solicită sunt acte administrative individuale emise anterior intrării în vigoare a Legii nr. 554/2004, punerea în discuţie a acestora, fără limită în timp, ar încălca principiul securităţii circuitului civil, contravenind astfel practicii C.E.D.O. şi a Curţii de Justiţie de la Luxembourg.

Pentru considerentele menţionate, constatând că hotărârea atacată este legală şi temeinică, Înalta Curte, cu referire la art. 312 alin. 1 Cod procedură civilă, va respinge recursul ca nefondat; de asemenea va respinge excepţia lipsei dovezii calităţii de reprezentant al recurentului şi a nulităţii recursului invocate de intimata – pârâtă S.C. S S.A şi va obliga recurenţii la plata în favoarea intimatei S.C. S S.A. a

sumei de 6000 lei cheltuieli de judecată stabilite prin apreciere conform art. 274 alin. 3 Cod procedură civilă.